

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI
NAMANGAN DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

“TASDIQLAYMAN”

O'quv ishlari bo'yicha prorektor

A. Abdunazarov

2025-yil “27” 08

“BOLALAR PSIXOLOGIYASI VA PSIXODIAGNOSTIKASI”

FANINING

O'QUV DASTURI

1-kurs, kunduzgi ta'lim shakli uchun

Bilim sohasi:	100000 – Ta'lim
Ta'lim sohasi:	110000 – Ta'lim
Ta'lim yo'nalishi:	60110200 – Maktabgacha ta'lim

Namangan-2025

Fan/modul kodi BPSPD 11210	O'quv yili 2025-2026	Semestr 1-2	ECS - Kreditlar 10	
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek			
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Bolalar psixologiyasi va psixodiagnostikasi	120	180	300
2.	<p>I. Fanning mazmuni: Ushbu dastur ikki bo'limdan iborat bo'lib, ularda bolalar psixologiyasi va psixodiagnostikasining dolzarb masalalari, fan nuqtai nazaridan, zamonaviy maktabgacha ta'lim tashkilotlari amaliyoti ham o'z aksini topgan. Birinchi bo'limda talabalar bola shaxsini rivojlanishida psixologiyasining predmeti, vazifalari va muammolari bilan tanishadilar. Dasturda shaxsning psixologik rivojlanishining yoshga bog'liq davrlari, tamoyillari, qonuniyatlari, omillarini o'rganish muammosiga kontseptual yondashuvlar, shuningdek: go'daklik va ilk yoshdagi bola rivojlanishining psixologik xususiyatlari, prenatal davrda rivojlanish, maktabgacha yoshdagi bolaning aqliy rivojlanishi, faoliyat turlarining psixologik xususiyatlari, kognitiv rivojlanish, shaxslararo munosabatlar va muloqot haqidatushunchalarga ega bo'ladilar.</p> <p>Ikkinchi bo'limda talabalar psixodiagnostika, uning tushunchalari va ta'riflari, taniqli olimlar tomonidan ishlab chiqilgan psixodiagnostikaning asosiy yo'nalishlari, psixologiyaning nazariy va amaliy sohalari haqida ma'lumotlarga ega bo'ladilar. Asosiy e'tibor ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar psixodiagnostikasiga, maktabga psixologik tayyorgarlik diagnostikasiga yondashuvlarni o'rganishga qaratilgan.</p> <p>Fanni o'qitishdan maqsad – Bo'lajak pedagog-tarbiyachilarga bolalar psixologiyasi fani haqida ma'lumot berish; bolalar psixologiyasi fani bo'yicha olib borilgan tadqiqot natijalarini tahlil qilish va umumlashtirish; bolalar psixologiyasi va psixodiagnostikasi fanining” asosiy tamoil va vositalari, maktabgacha bolalar psixikasidagi o'zgarishlarni o'rganish qilish, turli yosh guruxlarda bolalarning psixologik rivozhlanishi, tashqi o'ziga hos rivozhlanish va individual xususiyatlarini o'rganish usullarini asoslash, Maktabgacha ta'limda bolalar psixologiyasini o'rganish va psixodiagnostikani tashkil etishning ilmiy asoslarini o'rganish, psixodiagnostikani tashkil etish va o'tkazish metodlari, psixodiagnostikani o'tkazuvchi shaxs va unga qo'yiladigan talablar asosida har tomonlama bilim berish. fanning umumiy nazariy asoslari, tadqiqot metodlari, taraqqiyot bosqichlari va bir qator ilmiy-amaliy vazifalari kabi ma'lumotlarni berishdan iborat.</p> <p>Fanning asosiy vazifalari- “Bolalar psixologiyasi va psixodiagnostikasi” fanining mazmuni, mohiyati, predmeti haqida;</p>			

- Maktabgacha ta'limda bolalar psixologiyasi va psixodiagnostikasining taraqqiyot bosqichlari; urli yoshdagi bolalarning rivojlanishiga xos bo'lgan qonuniyatlarini o'rganish.
- Bola psixologik taraqqiyotiga faol ta'sir qiluvchi omillarni o'rganish.
- Turli yoshdagi bolalarning psixologik rivojlanish qonuniyatlarini o'rganish.
- Boladagi shaxsiga xos bo'lgan psixologik xususiyatlarni o'rganish.
- Bolani maktab ta'limiga tayyorlash.
- Maktabda muvaffaqiyatli o'qishi uchun bolaning aqliy jarayonlarini faollashtirish.

Bolalar psixologiyasi predmetining muxim tomonlaridan biri – turli yoshdagi bolalarda sezgi, idrok, diqqat, xotira, nutq, tafakkur, xissiyot, xayol va iroda kabi psixik jarayonlarining namoyon bo'lishi, taraqqiy etishi xamda takomillashuvining qonuniyatlarini o'rganish, “Bolalar psixologiyasi va psixodiagnostikasi” fanining asosiy tamoyillari, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida psixologik diagnostikani tashkil eta olish va uni o'tkazish metodikasi bilan tanishish, uning natijalarini taxlil eta olish, psixodiagnostikani o'tkazuvchi shxs va unga qo'yiladigan talablar bilan tanishish, malaka va ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat.

Bolalar psixologiyasi bola shaxsini psixologik xususiyatlarini qanday tarkib toptirishni taxlil etish vazifalari kiradi.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-Mavzu: Bolalar psixologiyasining predmeti, vazifalari va usullari.

Psychology and Primary Education: Developmental Psychology
<https://www.exeter.ox.ac.uk/file/2022/11/list-of-topics-for-the-Oxford-and-the-Tailored-Oxford-Tutorials.pdf> University of Oxford QS02

Bolalar psixologiyasi - bu bolaning psixologik rivojlanishining omillari, qonuniyatlari va shartlari haqidagi fan. Inson psixikasining filogenezi va ontogenezi. Bolalikni ilmiy muammo sifatida tushunish. Bolalar psixologiyasi rivojlanish psixologiyasining bo'limi sifatida. Bolalar psixologiyasining boshqa fanlar bilan aloqasi.

Bolalar psixologiyasining nazariy va amaliy vazifalari. Maktabgacha ta'lim tizimi uchun o'qituvchining kasbiy tayyorgarligida bolalar psixologiyasining ahamiyati. Bola psixikasini o'rganish usullari.

2-Mavzu: Psixologik rivojlanish nazariyalari

Psixologik rivojlanishning biologik kontsepsiyasi. Psixologik rivojlanishning sotsiologik kontsepsiyasi. V. Stern tomonidan ikki omilning yaqinlashuvi nazariyasi. Ijtimoiy ta'lim tushunchasi. Bola rivojlanishining psixoanalitik nazariyalari. Spontan aqliy rivojlanish g'oyasi. Ortogenetik tushuncha. Epigenetik nazariya.

3-Mavzu: Psixologik rivojlanishning qonuniyatlari va dinamikasi.

Psixologik rivojlanishning umumiy qonuniyatlari. Psixik rivojlanish omillari tushunchasi. Irsiyat, muhit va faoliyat psixik rivojlanish omillari

sifatida. Psixologik rivojlanish bolani insoniyat madaniyati olami bilan tanishtirish jarayoni sifatida.

4-Mavzu: Psixologik rivojlanishning yosh davrlari.

Yosh davrlarining umumiy xususiyatlari, jismoniy va aqliy rivojlanish.

Yosh turlari. Yosh parametrlari. Yosh asoslari va natijalari o'rtasidagi munosabatlar muammosi. Chet el psixologiyasida aqliy rivojlanishning yosh davrlarining asosiy yondashuvlari.

L.S.Vigotskiyning madaniy-tarixiy kontsepsiyasida yosh davrlari muammosi. Bolalikda aqliy rivojlanishning yosh davrlar tamoyillari va asoslari (L.S. Vygotskiy, D.B. Elkonin, D.I. Feldshteyn). Psixologik rivojlanishning inqirozli davrlari, yosh inqirozlarining sabablari (L.S.Vigotskiy, D.B.Elkonin, E.Erikson va boshqalar).

5-Mavzu: Go'daklik va erta yoshdagi bolaning rivojlanishining psixologik xususiyatlari.

Prenatal davrda psixikaning rivojlanishi.

Tug'ilishdan oldingi hayot. Perinatal psixologiya muammolari. Tug'ilish jarayonidagi retseptorlar. Xomilaning ona bilan psixologik aloqasi. Onaning turmush tarzini bola tug'ilishdan oldin psixologik rivojlanishiga ta'siri. Neonatal davrda bolaning psixologik rivojlanishi.

Chaqaloqlik davri inqirozi. Chaqalik davrining psixologik mazmuni. Psixologik neoplazmalarning rivojlanishi va neonatal davrga erishish uchun zaruriy shartlar. Go'daklik davrida bolaning aqliy rivojlanishi. Chaqaloqlikning umumiy xususiyatlari. Bolaning ijtimoiy ehtiyojlarini rivojlantirish va ularning namoyon bo'lish shakllari. Emotsional (hissiy) deprivatsiya tushunchasi va uning bolaning aqliy rivojlanishidagi oqibatlarini. Kattalar bilan hissiy aloqa g.o'daklik davridagi faoliyatning yetakchi turi sifatida. Chaqaloqlikdagi rivojlanishning asosiy yo'nalishlari. Chaqaloqlikning asosiy yutuqlari.

6-Mavzu: Bolaning go'daklik davrida psixologik rivojlanishi.

Chaqaloqlikdan go'daklikka o'tish davridagi rivojlanishning ijtimoiy holati. Go'daklik davrida rivojlanishning asosiy yo'nalishlari. Bolaning go'daklik davrida sensorimotor rivojlanishi. Go'daklikda nutq va fikrlashni rivojlantirish.. Rivojlanishning markaziy chizig'i va go'daklik davrining markaziy (shaxsiy) neoplazmasi.

7-Mavzu: Maktabgacha yoshdagi bolalarni psixologik rivojlanish xususiyatlari.

Go'daklikdan maktabgacha yosh davrga o'tish. Rivojlanishning ijtimoiy holatini tahlil qilish. Maktabgacha yoshdagi bolalarni psixologik rivojlanishining umumiy shartlari. Faoliyatning yetakchi turini o'zgarishi. Maktabgacha yoshdagi bolalarni psixologik rivojlanishining asosiy yo'nalishlari.

Maktabgacha yoshdagi bolalar faoliyatining psixologik xususiyatlari. O'yin faoliyati maktabgacha yoshda yetakchi faoliyat sifatida. Maktabgacha yoshdagi vizual faoliyatni rivojlantirish. Maktabgacha yoshdagi boshlang'ich mehnat faoliyatining psixologik xususiyatlari. Maktabgacha yoshdagi ta'lim faoliyatining boshlang'ich shakllarining ahamiyati.

8-Mavzu: Maktabgacha yoshdagi bolalarning sensor rivojlanishi.

Bolani sensor rivojlanishida zamonaviy nazariyaning asosiy qoidalari. Maktabgacha yoshdagi bolalarda sezgi va idrokning individual turlarini rivojlantirish. Bolaning shaxsni idrok etishi, tengdoshlari va boshqa odamlar bilan munosabatlarni idrok etishi va baholash qobiliyati sifatida ijtimoiy idrokning rivojlanishi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning sensor qobiliyatlarini zamonaviy tadqiqotlar asosida o'rganish. Sensor rivojlanish bosqichlari, ularning bolaning faoliyati bilan bog'liqligi. Bolaning sensor madaniyatini shakllanishi. Maktabgacha yoshda sensor rivojlanishdagi og'ishlar va ularni tuzatish usullari.

9-Mavzu: Maktabgacha yoshdagi bolalarda diqqatni rivojlantirish.

Bolalar diqqatining yosh xususiyatlari. Bolalar diqqatni rivojlantirish. Diqqat barqarorligining idrok qilinadigan ob'ektlarning tabiatiga bog'liqligi. Har xil faoliyat turlarida ixtiyoriy va ixtiyorsiz diqqatning nisbati. Barqarorlikni shakllantirish va diqqatni jamlash.

Diqqatni tashkil qilishda muloqotning o'rni. Turli yoshdagi bolalar diqqatini jamlash va saqlash usullari. Bolalarda diqqat va boshqa psixik jarayonlar o'rtasidagi bog'liqlik. Diqqatning tarqoqligi, ularning oldini olish va tuzatish usullari.

10-Mavzu: Maktabgacha yoshdagi xotirani rivojlantirish

Learning Theory: Memory, Cognition and Psychopathology: Behavioural Neuroscience, Cognition, Individual Differences, Clinical Psychology
<https://www.exeter.ox.ac.uk/file/2022/11/list-of-topics-for-the-Oxford-and-the-Tailored-Oxford-Tutorials.pdf> University of Oxford QS02

Maktabgacha yoshdagi bolalarning mnemonik faoliyatining xususiyatlari. Maktabgacha yoshdagi bolalarda ixtiyoriy mantiqiy xotirani rivojlantirish, mantiqiy yodlash usullarini maqsadli shakllantirish.

Ixtiyoriy xotiradan ixtiyorsiz xotiraga o'tish, eslash maqsadini aniqlash. Xotira soxasidagi individualliklar. Maktabgacha yoshdagi bolalarda mantiqiy eslab qolish yo'llarini shakllantirish. Bolalarni eslab qolish samaradorligiga xarakter va faoliyat ko'rsatgichlarining ta'siri.

11-Mavzu: Maktabgacha yoshdagi bolalarning nutqini rivojlantirish.

Reading and Language: Development and Disorders: Developmental Psychology
<https://www.exeter.ox.ac.uk/file/2022/11/list-of-topics-for-the-Oxford-and-the-Tailored-Oxford-Tutorials.pdf> University of Oxford QS02

Maktabgacha yoshdagi bolalarning nutqni rivojlantirish. Nutqning asosiy ijtimoiylashuv mexanizmi sifatida o'zlashtirish. Nutqning fonematik tushunib yetishni- eshitishni (слух) rivojlantirish. Passiv va faol nutqni rivojlanishi. Tilning grammatik tuzilishini va lug'at tarkibini o'zlashtirish. So'zning tovush tuzilishini anglash.

Tilni his qilishni shakllantirish va so'zlarni o'zlashtira olish. Maktabgacha yoshdagi bolalarning nutq funksiyalarini rivojlantirish. Nutqning

umumlashtiruvchi va rejalashtirish funksiyasini rivojlantirish. Kognitiv jarayonlarning rivojlanishida nutqning o'rnini. O'quv jarayonida o'qishni o'rganish. Bo'g'inlab o'qish mexanizmini o'zlashtirish. Bilimlarni o'zlashtirishda vizual-ko'rgazmali modellashtirishning o'rnini.

12-Mavzu: Maktabgacha yoshdagi bolalar tafakkurini rivojlantirish.

Bolalar tafakkuri nazariyalarini tahlil qilish. Fikrlash turlarining genezisi. Ko'rgazmali harakatli tafakkurdan ko'rgazmali-obrazli tafakkurga o'tish. Bolalarning ko'rgazmali-obrazli va ko'rgazmali-sxematik tafakkurining psixologik xususiyatlari.

Aqliy harakatlar va tushunchalarni bosqichma-bosqich shakllantirish nazariyasi nuqtai nazaridan aqliy operatsiyalarning rivojlanishi.

13-Mavzu: Maktabgacha yoshdagi bolalar tasavvurini rivojlantirish

Tasavvurning bolaning tajribasiga bog'liqligi. Tasavvur tasvirlarini yaratish usullarini o'zlashtirish. Bolalikda tasavvur va ijodkorlik. Hamkorlikdagi o'yin va tasviriy faoliyatning bolalarning ijodiy tasavvuriga ta'siri.

Bolalarda tasavvurni rivojlantirishda yuzaga keladigan og'ishlar. Tasavvurlarni rivojlantirishdagi og'ishlarning oldini olish va tuzatish usullari. Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijodiy tasavvurni rivojlantirish yo'llari. Bolalar ijodiyotini rivojlantirishda boyitilgan ijtimoiy va predmetli muhitning o'rnini.

14-Mavzu: Maktabgacha yoshdagi bola shaxsini rivojlanishi.

Maktabgacha yoshdagi bola shaxsining hissiy-irodaviy sohasini rivojlantirish. Maktabgacha yoshdagi shaxsning o'z- o'zini anglashini rivojlantirish. Maktabgacha yoshdagi bola shaxsining temperamenti va xarakteri. Maktabgacha yoshdagi bola shaxsi qobiliyatlarini rivojlantirish. Maktabgacha yoshdagi bola muloqotidagi shaxslararo munosabatlar.

15-Mavzu: Bolalarni maktabda ta'limiga tayyorlashdagi ijtimoiy - psixologik muammolar. 6-7 yoshdagi bolalar rivojlanishidagi o'tish davrining psixologik xususiyatlari. Yetti yosh inqirozi. Bolalarning maktabga psixologik tayyorgarligi.

16-Mavzu: Diagnostikaning psixologik-pedagogik usullarining rivojlanish tarixi. Xorijda psixologik-pedagogik tadqiqot usullarini rivojlanishi. O'zbekistonda psixologik-pedagogik tadqiqot usullarining rivojlanishi.

17-Mavzu: Bolalarda rivojlanish buzilishlarini psixologik-pedagogik diagnostika qilishning nazariy va uslubiy asoslari. Bolalar rivojlanishidagi nuqsonlarining zamonaviy tushunchalari. Bolalar rivojlanishidagi nuqsonlarning psixologik-pedagogik diagnostika qilishning uslubiy tamoyillari. Bolalar rivojlanishidagi nuqsonlarining psixologik-pedagogik diagnostikasi vazifalari.

18-Mavzu: Maktabgacha yoshdagi bolalarni diagnostika qilish metodlari. Maktabgacha yoshdagi bolalarni diagnostika qilish xususiyatlari. Maktabgacha yoshdagi bolalar bilish jarayonlarini diagnostikasi qilish metodlari. Idrokni diagnostika qilish metodlari.

19-Mavzu: Maktabgacha yoshdagi bolalarni diagnostika qilish metodlari. Diqqatni diagnostika qilish metodlari. Tasavvurni diagnostika qilish metodlari.

20-Mavzu: Maktabgacha yoshdagi bolalarni diagnostika qilish metodlari. Xotirani diagnostika qilish metodlari. Tafakkurni diagnostika qilish metodlari.

Learning Theory: Memory, Cognition and Psychopathology: Behavioural Neuroscience, Cognition, Individual Differences, Clinical Psychology
<https://www.exeter.ox.ac.uk/file/2022/11/list-of-topics-for-the-Oxford-and-the-Tailored-Oxford-Tutorials.pdf> University of Oxford QS02

21-Mavzu: Maktabgacha yoshdagi bolalarni diagnostika qilish metodlari.

Reading and Language: Development and Disorders: Developmental Psychology
<https://www.exeter.ox.ac.uk/file/2022/11/list-of-topics-for-the-Oxford-and-the-Tailored-Oxford-Tutorials.pdf> University of Oxford QS02

Bolalar nutqini diagnostika qilish metodlari. Maktabgacha yoshdagi bolalarni psixologik rivojlanish darajasini yakuniy integral tavsifi. Maktabgacha yoshdagi bolalarning shaxsiy va shaxslararo munosabatlar psixodiagnostikasi.

22-Mavzu: Rivojlanishida buzilishi bor bolalarni o'rganishdagi kompleks yondoshuvlar. Rivojlanishida buzilishi bor bolalarni kompleks o'rganish tizimidagi tibbiy ko'rik. Rivojlanishida kamchiligi mavjud bolalarni pedagogik o'rganish. Mikroijtimoiy sharoitlar va ularni bola ijtimoiy-pedagogik rivojlanishiga ta'sirini o'rganish. Rivojlanishida kamchiligi bor bolalarni kompleks o'rganish tizimidagi logopedik ko'rikdan o'tkazish.

23-Mavzu: Rivojlanishda nuqsoni bor bolalarni psixologik o'rganish. Rivojlanishda nuqsoni bor bolalarni psixologik o'rganish. Rivojlanishda nuqsoni bor bolalarni eksperimental-psixologik o'rganish. Testlar o'tkazish. Rivojlanishda nuqsoni bor bolalarni neyropsixologik o'rganish. Rivojlanishda nuqsoni bor bola shaxsini o'rganishdagi yondashuvlar.

24-Mavzu: Eshitish qobiliyati buzilgan bolalarni psixologik-pedagogik o'rganish. Eshitish qobiliyati buzilgan bolalarni psixologik-pedagogik o'rganish. Eshitish qobiliyati buzilgan bolalarni tekshirishni tashkil etishning nazariy asoslari. Eshitish qobiliyati buzilgan bolalarni tekshirishga qo'yiladigan talablar. Turli yosh davrlaridagi eshitish nuqsonlari bo'lgan bolalarning psixologik-pedagogik diagnostikasini o'tkazish xususiyatlari. Eshitish qobiliyati buzilgan turli yoshdagi bolalarni tekshirishda diagnostika usullarini moslashtirish tamoyillari.

25-Mavzu: Ko'rishda nuqsoni bo'lgan bolalarni psixologik-pedagogik o'rganish. Ko'rishda nuqsoni bo'lgan bolalarni psixologik-pedagogik o'rganish. Ko'rishda nuqsoni bo'lgan bolalarni tekshirishni tashkil

etishning nazariy asoslari. Ko'rishda nuqsoni bo'lgan bolalarni tekshirishga qo'yiladigan talablar. Turli yosh davrlarida ko'rishda nuqsoni bo'lgan bolalarning psixologik-pedagogik diagnostikasining xususiyatlari. Ko'rish qobiliyati buzilgan turli yoshdagi bolalarni tekshirishda diagnostika usullarini moslashtirish tamoyillari.

26-Mavzu: Emotsional rivojlanishida nuqsonlari bo'lgan bolalarni psixologik-pedagogik o'rganish. Emotsional-irodaviy sohasi buzilgan bolalarni psixologik-pedagogik o'rganish (ilk bolalik autizmi bilan). Autizmga uchragan bolalardagi buzilishlarning umumiy xususiyatlari. Autizmga uchragan bolalarni psixologik-pedagogik o'rganish tartibi.

27-Mavzu: Ta'lim tashkilotlarida psixologik, tibbiy-pedagogik maslahatlar. Ta'lim tashkilotlarida psixologik, tibbiy-pedagogik maslahatlar PTPKning maqsad va vazifalari. PTPK faoliyatini tashkil etish.

28-Mavzu: Psixologik-tibbiy-pedagogik komissiyalar va maslahatlar. Konsultativ va diagnostika ishlari. PTPKda bolalarni psixologik-pedagogik tadqiqot usullari. PTPKda eksperimental-psixologik tadqiqot usullari.

29-Mavzu: Rivojlanishda nuqsoni bo'lgan bolani psixologik-pedagogik qo'llab-quvvatlash tizimida psixologik maslahatni tashkil etish va mazmuni. Psixologik maslahat tushunchasi. Psixologik maslahat usullari Psixologik maslahat berish tartibi. Maslahat berishning asosiy tamoyillari va strategiyalari. Maslahat berish jarayonidagi odatiy qiyinchiliklar. Rivojlanishda nuqsoni bo'lgan bolalari bo'lgan oilalar uchun psixologik maslahatlar.

30-Mavzu: Rivojlanishda nuqsoni bo'lgan bolani tarbiyalayotgan oilani psixologik o'rganish. Oilani o'rganish usullari. Bolaning ota-ona va jamiyat bilan munosabatlarini o'rganish usullari. Ota-onalarning shaxsiy xususiyatlarini o'rganish usullari. Ota-onalar va bolalar munosabatlarini o'rganish usullari. Oilani psixologik o'rganish tartibi.

III. Amaliy va seminar mashg'ulotlari buyicha ko'rsatma va tavsiyalar. Amaliy va seminar mashg'ulotlarida bakalavrlar ilmiy ijodiy faoliyat bilan shug'ullanib, fan sohasidagi yangiliklar bilan amaliy va seminar mashg'ulotlarini mazmunini boyitadilar.

Seminar mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Bolalar psixologiyasining maqsadi, vazifalari va metodlari.
Psychology and Primary Education: Developmental Psychology
<https://www.exeter.ox.ac.uk/file/2022/11/list-of-topics-for-the-Oxford-and-the-Tailored-Oxford-Tutorials.pdf> University of Oxford QS02
2. Psixologik rivojlanish nazariyasi
3. Psixologik rivojlanishning dinamikasi va qonuniyatlari
4. Turli yosh davrlaridagi psixik rivojlanish.
5. Go'daklik va ilk yosh davrida bolaning rivojlanish xususiyatlari.
6. Maktabgacha yoshidagi bolalar psixik rivojlanishining umumiy tavsifi.
7. Maktabgacha yoshidagi bolalarning sensor rivojlanishi.
8. Maktabgacha yoshidagi bola diqqatini rivojlanishi.

9. Maktabgacha yoshidagi bola tafakkurini rivojlanishi.
10. Bolani shaxs sifatida rivojlanishi.
11. Maktabgacha yoshdagi bolalar hayolining rivojlanishi.
12. Bolalarni maktabga tayyorlashdagi ijtimoiy-psixologik muammolar.
13. Diagnostikaning pedagogik va psixologik metodlari rivojlanishi tarixi.
14. Rivojlanishda nuqsoni bo'lgan bolalar pedagogik-psixologik diagnostikasining nazariy-metodologik asoslari.
15. Rivojlanishda nuqsoni bor bolalarni o'rganishdagi kompleks yondoshuv.
16. Ko'zi ojiz bolalarni psixologik-pedagogik o'rganish.
17. Emotsional(hissiy) rivojlanishda nuqsoni bo'lgan bolalarni psixologik-pedagogik o'rganish.
18. Bolalar psixikasi rivojlanishining asosiy qonuniyatlari
19. Maktabgacha yosh davri inqirozi
20. L.S. Vygotskiyning madaniy-tarixiy kontseptsiyasi.
21. Bolaning aqliy rivojlanishining asosiy qonuniyatlari.
22. Go'daklik davrining psixologik xususiyatlari diagnostikasi.
23. Go'daklik davridagi muloqot.
24. Ta'lim-tarbiya jarayonida bola taraqqiyotiga tasir etuvchi omillar va bola taraqqiyotini psixodiagnostika qilishning o'ziga xos tomonlari.
25. Psixodiagnostik tekshiruv bosqichlari.
26. Psixodiagnostik metodikalarni tanlash va ularni o'tkazish
27. Bilish jarayonlari, intellekt, qobiliyatlar, shaxs, shaxslararo munosabatlar psixodiagnostikasiga oid metodikalar;
- Learning Theory: Memory, Cognition and Psychopathology: Behavioural Neuroscience, Cognition, Individual Differences, Clinical Psychology**
- <https://www.exeter.ox.ac.uk/file/2022/11/list-of-topics-for-the-Oxford-and-the-Tailored-Oxford-Tutorials.pdf> University of Oxford QS02
28. Bolalar guruhidagi shaxslararo munosabatlar psixodiagnostikasida qo'llaniladigan proektiv metodikalar;
29. Bolalarning yosh xususiyatlarini inobatga olgan holda ota-ona va tarbiyachilarga psixologik maslahat berish
30. Psixodiagnostika o'tkazish va psixodiagnostikani o'tkazishga qo'yiladigan talablar.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Bolalar psixologiyasi oldida turgan dolzarb muammolarni o'rganish
2. Bolalar psixikasini o'rganish tamoyillari
3. Psixologik tadqiqotlar olib borish shakllari
4. Bolalar psixologiyasi fanining asosiy kategoriyalari
5. Bolalar psixologiyasining asosiy usullarini o'rganish
6. Bolalar psixologiyasining yordamchi usullarini o'rganish
7. Sotsiometriya usulining o'ziga xos xususiyatlari va uni guruh muhitida o'rganishning ahamiyati
8. Bola psixikasi rivojlanishining asosiy qonuniyatlari

	<p>10. L.S. Vygotskiyning madaniy-tarixiy kontseptsiyasi.</p> <p>11. A.N. Vigotskiyning “Faoliyat nazariyasi” tahlili.</p> <p>12. Munosabatlar psixologiyasida bola psixikasining rivojlanishi V.N. Myasishchev</p> <p>13. Chaqaloqlik davrining psixologik xususiyatlari</p> <p>14. Chaqaloqlik davridagi muloqot</p> <p>15. Erta bolalik davridagi bolalarning jismoniy rivojlanishi</p> <p>16. Yurishning bola rivojlanishiga ta’siri</p> <p>17. Maktabgacha yoshdagi ta’lim inqirozi</p> <p>18. Bola psixikasining ob’ekt faoliyati va mukammalligi</p> <p>19. O’yin faoliyati nazariyasi.</p> <p>20. Bola psixikasini rivojlantirishda o’yinning ahamiyati</p> <p>21. Maktabgacha yoshdagi jismoniy faollikning xususiyatlari</p> <p>22. Bolalar o’quv faoliyati va ularni tashkil etish</p> <p>23. Bolalarda sezgilarning rivojlanishi</p> <p>24. Maktabgacha yoshdagi bolalarda sezgilarning rivojlanishi</p> <p>25. Maktabgacha yoshdagi bolalar idrokini rivojlantirish</p> <p>26. Maktabgacha yoshdagi bolalarda diqqatni rivojlantirish</p> <p>Mustaqil o’zlashtiriladigan mavzular bo’yicha talabalar tomonidan 20 ta test, 4ta krosvord, 20 ta lug’aviy so’zlar.</p> <p>4-(gurux bo’yicha) pedagogik-psixologik markazlarida ishlash faoliyatlari bo’yicha referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.</p> <p>Fan bo’yicha kurs ishi. Fan bo’yicha kurs ishi rejalashtirilmagan.</p>
3.	<p>V. Fan o’qitilishining natijalari / Kasbiy kompetensiyalar</p> <p>Talaba bilishi kerak:</p> <p>Zarur bilimlar: Maktabgacha ta’lim tashkilotlari faoliyatini tashkil etish, bolalar huquqlarini himoya qilish bo’yicha xalqaro va davlat normativ-huquqiy hujjatlarini bilish.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo’yiladigan davlat talablari va maktabgacha ta’lim sohasiga doir davlat o’quv dasturini bilish. • Rivojlantiruvchi ta’lim muhitini tashkil etish va uning bolaning rivojlanishiga qanday ta’sir qilishini bilish. • Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida xavfsizlik va mehnat gigiyenasi bo’yicha bilimga ega bo’lish. • Bolaning rivojlanish xususiyatlarini bilish. • Mahalliy va mintaqaviy muhit va uning bolalar farovonligiga ta’sirini bilish. • Hayot faoliyati xavfsizligi asoslari qoidalarini bilish. • Maktabgacha ta’lim sohasidagi normativ-huquqiy hujjatlarni bilish. • Maktabgacha ta’lim tashkiloti Ustavini bilish. <p>Zarur qobiliyatlar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bolalarning rivojlanishi va ta’lim-tarbiya jarayonini qo’llab-quvvatlash uchun rivojlanish markazlarini tashkil qilish, to’ldirish, moslashtirish qobiliyati. • Rivojlantiruvchi ta’lim muhitini boyitish uchun materiallarni tanlash va mustaqil ravishda ishlab chiqish qobiliyati.

	<ul style="list-style-type: none"> • Bolada ishonch hissini rivojlantiradigan o‘zaro hurmat va hissiy qulaylik muhitini yaratish qobiliyati. • Hayot faoliyati xavfsizligi qoidalarini amalda qo‘llay bilish. • Individuallik va o‘ziga xoslikni hisobga olgan holda bolalarga teng huquqli munosabatda bo‘lish qobiliyati. <p>Chunki bolalar (3-7 yosh) bilan ishlaydigan pedagog xodimlar ta’lim va tarbiya natijalariga qanday ta’sir qilishni, bolaning har tomonlama rivojlanishi uchun rag‘batlantiruvchi rivojlantiruvchi ta’lim muhitini qanday tashkil qilishni bilishi, bolaning rivojlanish xususiyatlarini bilishi, uning his-tuyg‘ularini tushunishi, har bir bolaning ehtiyojlari va qiziqishlarini aniqlay olishi, ta’lim jarayoniga innovatsiyalarni, ilg‘or pedagogik va axborot texnologiyalarini qo‘llay olishi kerak.</p> <p>Fanni o‘zlashtirish natijasida talaba:</p> <p>-Maktabgacha ta’lim-tarbiyani tashkil etish fanining asoslarini, “Ilk qadam” davlat o‘quv dasturida belgilangan bolalar faoliyatini to‘g‘ri tashkil etish mazmunini, Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida pedagogik faoliyatni ratsional yo‘lga qo‘yish va tashkil etishga, metodik ishlar tizimini qo‘llay olish imkoniyatiga ega bo‘lish mazmuni haqida bilimga ega bo‘lishi;</p> <p>Bugungi kunda rivojlanish markazlarini maktabgacha ta’lim tizimida tutgan o‘rni, boshqa fanlar bilan uzviyligi; maktabgacha ta’lim-tarbiya tizimidagi nazariy va amaliy bilimlarni egallash, maktabgacha ta’lim tashkilotlarida rivojlanish markazlarini tashkil etish, bilimlarni shakllantirish va amaliy qo‘llay olishni bilishi, ko‘nikma hosil qilishi;</p> <p>-mashg‘ulot ishlanmalarini tayyorlash, fanning o‘quv-uslubiy majmualarini ishlab chiqish, fanni o‘qitish jarayonida reyting tizimini qo‘llash, fanni o‘qitishda ta’limiy faoliyat rejasini tuzish va ma’ruza matnini tayyorlash; ochiq mashg‘ulotlarni o‘tkazish va hujjatlarini rasmiylashtirish, Rivojlanish markazlarda faoliyat olib borishni Rivojlanish markazlarda rahbarlik qilishni, o‘qitish jarayonida axborot texnologiyalari va interfaol texnologiyalarni qo‘llash malakasiga ega bo‘lishi kerak;</p>
4.	<p>VI. Ta’lim texnologiyalari va metodlari:</p> <p>ma’ruzalar; interfaol keys-stadilar; seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); guruhlarda ishlash; taqdimotlarni qilish; individual loyihalar; jamo bo‘lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.</p>
5.	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to‘la o‘zlashtirish, tahlil natijalarini to‘g‘ri aks ettira olish, o‘rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo‘yicha yozma ishni topshirish.</p>

Asosiy adabiyotlar	
1.	Kayumova N. M. Maktabgacha ta'lim-tarbiya pedagogikasi: o'quv qo'llanma / N. M. Kayumova. - Toshkent, 2024. K-57940
2	A.Sodiqova Sh. Maktabgacha ta'limda ta'lim va tarbiya texnologiyalari: o'quv qo'llanma / Sh. A. Sodiqova. - Toshkent : Bookmany print, 2022 K-55598
3	Maxmutazimova Yu.R. Maktabgacha ta'limda STEAM texnologiyalari: o'quv qo'llanma / Yulduz Raxmatovna Maxmutazimova; Nizomiy nomidagi TDPU. - Toshkent : Tamaddun, 2022 K-53693
4	Ibragimova G. N. Maktabgacha ta'limda pedagogik diagnostika: o'quv qo'llanma / G. N. Ibragimova, muxarrir Abumalik Akramov; D. A. Choriyeva Nizomiy nomidagi TDPU. - Toshkent : Nodirabegim, 2021. K-53328
5	M.X.Asranbayeva, D.D.Oribboyeva, D.D.Boymirzayeva "Bolalar psixologiyasi va psixodiagnostikasi" Toshkent-2023 y
6	Ш.Абдусаматова "Психология развития и педагогическая психология" Toshkent -2021
7	Ivanov P.I., Zufarova M. «Umumiy psixologiya» T.: O'zbekiston faylasuflar milliy jamiyati, 2008 yil
8	Z.T.Nishonova, G.K.Alimova, A.G'.Turg'unboyeva, M.X.Asranboyeva "Bolalar psixologiyasi va psixodiagnostikasi" Toshkent-2017 y.
9	Z.Nishonova, G.Alimova "Bolalar psixologiyasi va psixodiagnostikasi" Toshkent-2013 y.
10	Z.Nishonova, G.Alimova "Bolalar psixologiyasi va uni o'qitish metodikasi" Toshkent-2006 y.
11	S.X.Jalilova "Yosh davrlari psixologiyasi" Toshkent-2016 y.
Tavsiya qilinadigan qo'shimcha adabiyotlar	
1.	Pulatov J.A. Yosh davrlari psixologiyasi [Matn]: Darslik. Toshkent: "Umid Design", 2022y.-203 b.
2.	Umarova N.Sh., Arziqulov D.N. Umumiy psixologiya / O'quv qo'llanma–T.: "Fan va texnologiya", 2018y.–220 b. – ISBN 978-9943-11-964
3.	Абрамова Г.С. Возрастная психология: Учебное пособие для вузов. – М.: Академический Проект, 2019г.– 623 с.
4.	D.P Бабаева, Г.С.Алиходжаева Детская психология и психодиагностика ТГПУ, Учебник,Т:2023г; К – 56650
5	https://www.exeter.ox.ac.uk/file/2022/11/list-of-topics-for-the-Oxford-and-the-Tailored-Oxford-Tutorials.pdf University of Oxford QS02
6	Asranbayeva M.X. Umumiy psixologiya. Namangan-2022 y
7	Usacheva L. Tarbiyachilar uchun Ekspress psixologiya 24 soatda. Toshkent-2021 y

8	Nishanova Z.T. Psixodiagnostika va eksperimental psixologiya. Toshkent-2014 y
9	Сафаев Н.С. Умумий психология назарияси ва амалиёти. Тошкент-2013 й
Internet manzillari	
http://bio.bsu.by/ http://flogiston.ru/ http://www.trialog.ru/ http://www.auditorium.ru/ http://www.bibliothek.uni-regensburg.de/ezeit/http://dictionary.fio.ru/ http://www.edulib.ru/ www.ziyonet.uz	
Dastur muallifi:	M.Badritdinova - NamDPI, “Maktabgacha ta’lim” kafedrasida dotsenti, psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
E-mail:	batridinovasayyora@gmail.com
Tashkilot:	Namangan davlat pedagogika instituti, “Maktabgacha ta’lim” kafedrasida
Taqrizchilar:	B.Qayumov – NamDPI, “Kreativ pedagogika va psixologiya” kafedrasida o‘qituvchisi, psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa fanlari doktori PhD U.To‘raخانov - NamDU, “Psixologiya” kafedrasida mudiri, psixologiya fanlari bo‘yicha falsafa fanlari doktori PhD

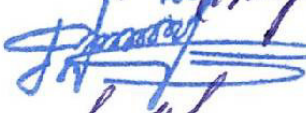
O‘quv dasturi Namangan davlat pedagogika institutida ishlab chiqilgan va tasdiqlangan:

- Maktabgacha ta’lim kafedrasining 2025-yil “26” 06 dagi № 11-sonli majlisida muhokama qilingan va tasdiqqa tavsiya etilgan.
- Pedagogika fakulteti kengashining 2025-yil “27” 06 dagi № 11-sonli majlisida ma’qullangan va tasdiqqa tavsiya etilgan.
- NamDPI Kengashining 2025-yil “27” 08 dagi № 1-sonli majlisida muhokama qilingan va tasdiqlangan.

O‘quv-uslubiy boshqarma boshlig‘i:

 M.Asqarova

Fakultet dekani:

 Z.Abdullayev

Kafedra mudiri:

 M.Asranbayeva

Tuzuvchi:

 M.Badritdinova

